
RECENZIA CĂRȚII *PLACES DU GRAND PARIS* Un ghid pentru proiectarea de spații publice funcționale și durabile

PLACES DU GRAND PARIS BOOK REVIEW A Guide for Designing Functional and Sustainable Spaces

Andrei-Alexandru CORBET-NITS

andreicorbet.drd21@uauim.ro

Universitatea de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu”, București, RO
“Ion Mincu” University of Architecture and Urban Planning Bucharest, RO

Rezumat

Recenzia de față tratează ghidul de principii de amenajare a spațiilor publice aferente viitoarelor stații de metrou din rețeaua Grand Paris Express, întocmit de o echipă multidisciplinară condusă de agenția de arhitectură și urbanism TVK. Deși obiectul volumului este reprezentat de spațiile publice din metropola pariziană, principiile și recomandările cuprinse în carte au valoare universală și își conservă relevanța inclusiv în contexte în care cultura urbană este diferită. Ansamblul recomandărilor vizează realizarea unor spații publice confortabile pentru ansamblul populației, respectuoase față de mediu și care să pună în valoare contextul urban.

Cuvinte cheie: spațiu public, proiect urban, infrastructură, circulație pietonală

Abstract

This review deals with the guidelines for the design of public spaces associated with the future subway stations of the Grand Paris Express network, elaborated by a multidisciplinary team led by the architecture and urban design agency TVK. Although the focus of the volume is on public spaces in the Paris metropolitan area, the principles and recommendations contained in the book have universal value and maintain their relevance even in contexts of different urban culture. All the recommendations are aimed at making public spaces comfortable for the entire population, being respectful of the environment and enhancing the urban context.

Keywords: public space, urban project, infrastructure, pedestrian circulation

Contextul publicării

Volumul *Places du Grand Paris: Principes de conception pour les espaces publics du Grand Paris Express*, lansat în septembrie 2023, reprezintă versiunea adresată publicului a unui proiect editorial cu difuzare restrânsă din 2019, comandat de Société du Grand Paris¹ (SGP) și Île-de-France Mobilités² (IdFM). Între 2017 și 2019, colectivul multidisciplinar coordonat de agenția pariziană de arhitectură și urbanism TVK a întocmit un studiu comandat de SGP și IdFM pentru stabilirea unui set de principii coordonatoare pentru amenajarea spațiilor publice aferente noilor stații de metrou ale rețelei Grand Paris Express³. Oportunitatea realizării acestui ghid a fost consecința faptului că pentru fiecare din cele 68 de stații ale proiectului de metrou Grand Paris Express s-a ales prin concurs echipa de proiectanți: la un asemenea număr de proiecte distincte, dar care conlucrează, s-a impus ca la nivelul tratării spațiilor publice de suprafață să existe un set de caracteristici spațiale și materiale ce au în comun respectarea aceluiași principii. Rezultatul așteptat este ca totalitatea noilor spații publice, deși aflate la distanțe considerabile unele de altele și situate în țesuturi urbane profund diferite, să valorifice calitățile specifice ale fiecărui loc în parte, dar fără a trăda apartenența vizibilă la un sistem metropolitan unitar.

Despre autori

Valoarea acestui ghid constă în mare măsură din varietatea modurilor de abordare a problemelor ridicate de amenajarea unui spațiu public în context urban. Prezente în volum sunt perspectivele unei echipe multidisciplinare de arhitecți, urbanisti, peisagiști, ingineri de trafic, sociologi și reprezentanți ai serviciilor publice responsabile cu gestionarea proprietății publice. Sub coordonarea lui David Enon (arhitect, TVK), Lola Fauconnet (urbanist, SGP) și Soline Nivet (profesor arhitect, ENSA Paris Malaquais), au participat la lucrare următoarele întreprinderi și specialiști (TVK, 2023):

Publishing Context

Launched in September 2023, the volume *Places du Grand Paris: Principes de conception pour les espaces publics du Grand Paris Express*, represents the public version of a 2019 limited edition editorial project, commissioned by Société du Grand Paris¹ (SGP) and Île-de-France Mobilités² (IdFM). From 2017 to 2019, the multidisciplinary collective coordinated by the Parisian architecture and urban design agency TVK has conducted a study commissioned by the SGP and IdFM to establish a set of guiding principles for the design of public spaces associated with the new subway stations of the Grand Paris Express network³. The opportunity to produce this guide was a consequence of the fact that for each of the 68 stations of the Grand Paris Express subway project, the design team was chosen by competition: for such a number of distinct but interrelated projects, it was necessary that the treatment of ground-level public spaces should have a set of spatial and material characteristics that share the same principles. The expected result is that the totality of the new public spaces, although located at considerable distances from each other and in profoundly different urban settings, should enhance the specific qualities of each individual place while also not denying their visible belonging to a single metropolitan system.

About the Authors

The value of this guide lies largely in the variety of approaches to the issues raised by the design of a public space in an urban context. The book presents the perspectives of a multidisciplinary team of architects, urban planners, landscape engineers, traffic engineers, sociologists and representatives of public services responsible for managing public property. Under the coordination of David Enon (architect, TVK), Lola Fauconnet (urban planner, SGP) and Soline Nivet (architect and professor at ENSA Paris Malaquais), the following companies and experts have participated in the guidebook (TVK, 2023):

_TVK (arhitectură și urbanism);
_TN+ (peisagistică);
_Soline Nivet, arhitect și profesor la ENSA Paris Malaquais, specialistă în teoria arhitecturii contemporane și istoria arhitecturii moderne;
_Ville Ouverte (consultanță în urbanism, programare urbană și relații cu publicul);
_Antoine Fleury, cercetător în urbanism și politici urbane;
_Géraldine Texier-Rideau, arhitect și profesor la ENSA Clermont-Ferrand, specialistă în istorie urbană;
_RR&A (inginerie și consultanță în domeniul mobilității urbane);
_Étienne Ballan, sociolog;
_ON (consultanță în iluminat public);
_Franck Boutté Consultants (proiectare și consultanță în domeniul ingineriei mediului);
_Yes We Camp (organizație non-guvernamentală ce activează în domeniul îmbunătățirii spațiilor publice).

Pe lângă aceștia, au contribuit punctual la volum ilustratori-graficieni, respectiv alți specialiști. Editorul este agenția TVK.

Prezentare și structură

Lucrarea are o structură originală, menită să capteze atenția cititorului cu ajutorul unor imagini și enunțuri de impact și să o mențină prin alternanța iconografiei cu textul. După o serie de ilustrații de tip *timelapse* al unui spațiu public parizian fictiv din anii 1970 până în 2040, prima parte începe cu justificarea creării acestui ghid și se termină cu o listă de enunțuri asemănătoare unor maxime, ce stabilesc valorile de la baza prezentului volum.

A doua parte este lista propriu-zisă de 40 de principii de respectat în proiectarea spațiilor publice aferente viitoarelor stații de metrou pariziene: pentru fiecare principiu există un paragraf de argumentare, urmat de un număr variabil de paragrafe cu detalierea măsurilor concrete prin care respectivul principiu se poate aplica,

_TVK (architecture and urban design);
_TN+ (landscaping);
_Soline Nivet, architect and professor at ENSA Paris Malaquais, contemporary architecture theory specialist and modern architecture historian;
_Ville Ouverte (urban planning, urban specification and public relations consultant);
_Antoine Fleury, urban planning and policy researcher;
_Géraldine Texier-Rideau, architect and professor at ENSA Clermont-Ferrand, urban history specialist;
_RR&A (urban mobility engineering and consultancy);
_Étienne Ballan, sociologist;
_ON (street lighting consultant);
_Franck Boutté Consultants (environmental engineering design and consultancy);
_Yes We Camp (non-profit organisation activating in the field of public space improvement).

In addition to those above, graphic designers as well as other specialists have brought punctual contributions. TVK agency is the editor.

Presentation and Structure

The publication has an original structure, designed to capture the reader's attention with images and impactful statements and to maintain it by alternating iconography with text. After a series of timelapse illustrations of a fictional Parisian public space from the 1970s to 2040, the first part presents the justification for the creation of this guide and ends with a list of maxim-like statements setting out the values underlying this volume.

The second part is the actual list of 40 principles to be respected in the design of the public spaces associated with the future Parisian subway stations: for each principle there is a justification paragraph, followed by a variable number of paragraphs detailing the concrete measures by which the principle can be applied, and seldom a series

respectiv o eventuală serie de realizări exemplare care ilustrează tipul de rezultat dorit. De asemenea, fiecare principiu este ilustrat și printr-o fotografie de machetă – ansamblul machetelor fiind realizate din aceleași materiale și fotografiate în același stil, pentru a transmite mai clar calitățile spațiale reprezentate. A treia parte nu poate fi comparată cu o concluzie, ci cu o serie de scurte eseuri tematice argumentative, care pun principiile enunțate anterior în perspectiva realității geografice, climatice, urbane și sociale a metropolei pariziene, fără a pierde totodată din valoarea lor de universalitate (aceleași șablon de argumentare poate fi folosit și pentru alte mari orașe europene).

Universalitatea abordării

Argumentele ce susțin principiile și bunele practici promovate în lucrare sunt, cu foarte puține excepții, general valabile în context urban european, problemele recurente fiind similare: spațiu acordat circulației motorizate disproporționat față de restul mijloacelor de deplasare (APUR, 2019), ducând la amenajări adesea prea tributare vocabularului rutier (Mangin, 2004); supraîncărcarea spațiului cu mobilier urban neadecvat, reclame, stâlpi, bolarzi, borduri și plantații în jardiniere care încurcă pietonii și reprezintă pericole și obstacole pentru cetățenii cei mai vulnerabili (copii mici, seniori, persoane cu handicap, etc.) (CEREMA, 2016); impermeabilizare excesivă a solului și lipsa vegetației plantate în sol adânc, cu efecte nefaste asupra microclimatului; amenajarea generică a unor spații publice profund diferite, rezultând în peisaje urbane neatrăgătoare ș.a.m.d.

Printre argumentele cele mai originale ale ghidului, amintim:

_Amenajarea terenurilor publice este mult mai ieftină, la metru pătrat, decât construirea de clădiri și de infrastructuri de transport. Acest raport favorabil între cost de investiție și beneficiu colectiv face din spațiul public un mijloc prețios de transformare urbană și teritorială;

of exemplary achievements depicting the type of result desired. Each principle is also illustrated by a scale model photograph - all the models are made of the same materials and photographed in the same style to clearly convey the spatial qualities represented. The third part cannot be compared to a conclusion, but to a series of short thematic argumentative essays, which put the above-mentioned principles in the perspective of the geographical, climatic, urban and social reality of the Paris metropolis, without losing their universality (the same argumentation template can be used for other major European cities).

Universality of the Approach

The arguments supporting the principles and best practices promoted in the paper are, with very few exceptions, generally valid in the European urban context, while the recurring problems are similar: disproportionate space allocated to motorised traffic in comparison to other means of transport (APUR, 2019), leading to designs that are often overly dependent on road vocabulary (Mangin, 2004); space cluttered up with inappropriate street furniture, advertisements, poles, bollards, kerbs and plants in flower boxes which hinder pedestrians and represent dangers and obstacles for the most vulnerable citizens (such as small children, senior citizens, disabled people, etc.) (CEREMA, 2016); excessive soil sealing and lack of deep soil vegetation, with adverse effects on the microclimate; generic design of widely differing public spaces, resulting in unattractive urban landscapes and so forth.

Among the guide's most original arguments, we mention the following:

_Public land improvement is lower-priced per square metre than building new constructions and transport infrastructures. This favourable ratio between investment cost and collective benefit makes public space a valuable means of urban and territorial transformation;

_Pentru ca spațiul public să fie durabil în contextul evoluției teritoriilor, timpul trebuie considerat ca un element esențial al proiectului, care nu trebuie gândit strict în forma sa din momentul recepției lucrărilor, ci adaptat multiplelor situații din timpul șantierului și până la decenii în viitor după darea în folosință;

_Spațiile publice înzestrate cu un număr excedentar de locuri de șezut sunt de regulă ferite de riscul ocupării prelungite de către persoane fără adăpost. Se vor propune tipuri variate de locuri de șezut, adaptate unor posturi și activități diferite, dar și persoanelor vulnerabile. Disponibilitatea acestor locuri în spațiu va urmări oferirea de ambianțe diferite (în plin soare sau la umbră, în apropierea fluxului principal de circulație sau ferite, orientate către o belvedere sau către fațadele clădirilor) și confort indiferent de condițiile meteo sau de momentul din zi ori din noapte;

_Funcția apei și a vegetației din spațiul public devine mai mult ecologică decât ornamentală, integrându-se tramei verzi-albastre. Gestiunea apelor pluviale se va face pe cât posibil in-situ și prin mijloace naturale, iar vegetația va cuprinde o paletă largă de specii autohtone de arbori și arbuști. Scopul este de a îmbunătăți microclimatul urban și de a consolida habitatul faunei mici;

Ținând cont că recomandările din carte privesc o capitală cu o puternică tradiție urbană și care recent a investit masiv în protecția mediului, este de așteptat ca acest ghid să găsească o utilitate cel puțin echivalentă în cazul marilor orașe din România, supuse unor transformări profunde în ultima jumătate de secol și care continuă să sufere de amenajări deficitare din punct de vedere al confortului utilizatorilor și al protecției mediului (Corbet-Nits, 2023).

Concluzii

În contextul dezvoltării urbane actuale din România, nevoia de a înțelege care sunt problematicile reale ale unui spațiu public devine o necesitate atât pentru specialiștii implicați în proiectarea, construirea și administrarea lor, cât și

_In order for the public space to be sustainable in the context of evolving territories, time must be considered as an essential component of the project, which must not be thought of strictly in its form at the time of commissioning, but adapted to the multiple situations during the construction phase and up to decades in the future after the inauguration of the site;

_Public spaces with an oversized seating capacity are usually safe from the risk of prolonged occupation by homeless people. Various types of seating will be proposed, adapted to different postures and activities, as well as to vulnerable people. The layout of these seats in the given space will aim to provide different environments (in full sun or shade, close to the main flow of traffic or sheltered, facing a viewpoint or the facades of buildings) and comfort regardless of weather conditions or time of day or night;

_The function of water and vegetation in the public space becomes more ecological than ornamental, integrating the green and blue grid. Rainwater management will be done as much as possible on-site and by natural means, while vegetation will include a wide range of indigenous species of trees and shrubs. The aim is to improve the urban microclimate and enhance small wildlife habitat;

Given that the book's recommendations concern a capital city with a strong urban tradition and which has recently invested heavily in environmental protection, it is to be expected that this guide will find at least an equivalent usefulness in the case of Romania's major cities, which have undergone profound transformations in the last half century and which continue to suffer from poor design in terms of user comfort and environmental protection (Corbet-Nits, 2023).

Conclusions

In the context of current urban development in Romania, the need to understand the real issues of a public space becomes a necessity both for specialists involved in their design, construction and management, as well as for

pentru orice cetățean dispus să își exercite drepturile, de exemplu exprimându-și opinia în cadrul unei consultări publice. Din acest motiv, volumul *Places du Grand Paris: Principes de conception pour les espaces publics du Grand Paris Express*, care prezintă recomandări general valabile pentru îmbunătățirea calității cadrului de viață al locuitorilor marilor orașe, merită să beneficieze de atenția noastră, fiind binevenită și traducerea sa în limba română. Spațiul public contemporan, aflat în țesuturi urbane supuse transformărilor sociale, economice și politice aferente globalizării, dar și afectat de schimbările climatice, necesită exact ceea ce transmite acest ghid de bune practici: o abordare respectuoasă față de toți participanții la viața urbană, prin care natura este ocrotită, iar contextul este respectat și pus în valoare.

any citizen willing to exercise their rights, for example by expressing their opinion in a public consultation. For this reason, the volume *Places du Grand Paris: Principes de conception pour les espaces publics du Grand Paris Express*, which presents generally valid recommendations for improving the quality of life for the residents of large cities, deserves our consideration, and we would welcome its translation into Romanian. Contemporary public space, situated in urban fabrics subject to the social, economic and political transformations of globalisation and affected by climate change, requires exactly what this best practice guide conveys: a respectful approach to all participants in urban life, whereby nature is protected and context is respected and enhanced.

Referințe/References

APUR (2019). Evolution du stationnement et nouveaux usages de l'espace public. APUR. <https://www.apur.org/fr/nos-travaux/evolution-stationnement-usages-espace-public>

CEREMA (2016). Mieux accueillir les piétons âgés dans l'espace public. CEREMA. <https://doc.cerema.fr/doc/SYRACUSE/16283/favoriser-la-marche-serie-de-fiches-fiche-n-02-mieux-accueillir-les-pietons-ages-dans-l-espace-public>

Corbet-Nits, A. (2023). On the absence of the public sector in the development of romanian suburbs. In Ș. Țigănaș, S. Borș, A. Pop, & C. Purcar (Eds), *QUESTIONS: a volume dedicated to the anniversary edition of the QUESTIONS International Architecture Conference* (pp.246-9). Cluj-Napoca. U.T. Press

Mangin, D. (2004). *La ville francisée. Formes et structures de la ville contemporaine*. Paris. La Villette.

TVK, TN+, Nivet, S., Ville Ouverte, Fleury, A., Texier-Rideau, G., RR&A, Ballan, E., ON, Franck Boutté Consultants & Yes We Camp. (2023). *Places du Grand Paris : Principes de conception pour les espaces publics du Grand Paris Express*. Paris. Building Books.

¹ Compania publică creată prin legea nr. 2010-597/03.07.2010 cu scopul implementării proiectelor de interes metropolitan din regiunea pariziană, în special noul metrou suburban Grand Paris Express.

Public company created by law nr. 2010-597/03.07.2010 for the purpose of implementing projects of metropolitan interest in the Paris region, in particular the new Grand Paris Express suburban subway system.

² Autoritatea guvernamentală care controlează și coordonează ansamblul companiilor de transport public rutier și de cale ferată din Paris și Regiunea Île-de-France.

Government authority controlling and coordinating all public road and rail transport companies in Paris and the Île-de-France Region.

³ Grand Paris Express a fost conceput ca un triplu proiect de transport, de dezvoltare economică și de densificare urbană.

Grand Paris Express was conceptualised as a 3-in-1 transport, economic development and urban densification project.